

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Rådet og Europa-Parlamentet — Miljøpolitisk årsberetning for 2008 —

KOM(2009) 304 endelig

(2010/C 347/13)

Ordfører: **Daniel RETUREAU**

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 24. juni 2009 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

Meddelelse fra Kommissionen til Rådet og Europa-Parlamentet - Miljøpolitisk årsberetning for 2008

KOM(2009) 304 endelig.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, som vedtog sin udtalelse den 28. januar 2010.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 460. plenarforsamling den 17.-18. februar 2010, mødet den 17. februar, følgende udtalelse med 118 stemmer for, 4 imod og 10 hverken for eller imod.

1. Konklusioner og henstillinger

1.1 Som konklusion mener udvalget, at EU-institutionerne og medlemsstaterne har taget problemstillingerne omkring klimaændringer og bæredygtig udvikling overmåde seriøst. Der resterer dog stadig en stor indsats for at få vedtaget fælles holdninger og arbejde hen imod kvantificerede, progressive forpligtelser på internationalt plan gennem en nyvurdering af politikkerne for bistand til AVS-landene og udviklingslandene mere generelt. Det samme bør gælde de vigtigste samhandelspartnere, i første række USA.

1.2 Produkters samlede økologiske fodaftryk bør være genstand for mindstenormer. EU's politik bør fortsat indeholde en kombination af lovgivning og frivillige instrumenter og initiativer for at ændre adfærden og øge bevidstheden om nye problemer, som vi nu er nødt til at tackle som menneskerace; aspekterne information og uddannelse bør udbygges inden for civilsamfundet.

1.3 Den integrerede klima- og energipolitik begynder at vise sin effektivitet; den bør videreføres, ved at den udvides til andre drivhusgasser og andre sektorer (transport i alle dens afskygninger i første række) og ved at fremme det internationale samarbejde.

1.4 Lovgivning som REACH og miljøansvar vil fortsat spille en større rolle, suppleret med initiativer fra erhvervsliv, borgere og forbrugere.

1.5 En række af de direktiver, som er vedtaget i de seneste år, kræver en opmærksom opfølgning for at kunne sikre, at de omsættes korrekt, og at den nationale lovgivning, der rent faktisk indføres, er effektiv, især med hensyn til kontrollen med dens gennemførelse.

1.6 Beretningen er meget dækkende og særdeles nyttig, men hvor mange borgere udsendes den til?

2. Vigtige punkter i Kommissionens meddelelse

2.1 2008 var for de europæiske borgere kendetegnet ved en forståelse uden sidestykke for den globale klimakrise, som nu, sets med deres øjne, udgør en vigtig politisk prioritet.

2.2 Dette understreger det nødvendige i at styre udviklingen hen i mod en lavkulstoføkonomi og ressourcebesparelser. Der lægges op til en endnu større indsats for at imødegå disse udfordringer.

2.3 Økonomien blev stærkt påvirket af en krise uden fortilfælde. Finanskrisen har kvalt investeringerne i den reelle økonomi og medført omfattende arbejdsløshed samt en voldsom stigning i de offentlige underskud på grund af offentlige lån og erhvervelse af andele i banker og kreditinstitutter.

2.4 Kommissionens rapport består i en meddelelse til Rådet og Parlamentet; EØSU høres ikke formelt om de periodiske fremskridtsrapporter, men anmoder som regel om at få tilstillet rapporter, som gør det muligt at følge den praktiske iværksættelse af lovgivningen og Fællesskabets retningslinjer.

2.5 Den miljøpolitiske årsberetning for 2008 gør sig fortjent ved at gøre status over Fællesskabets initiativer og deres effektivitet, bl.a. i forhold til Kyoto-forpligtelserne om drivhusgasemissionsreduktion og de nye forpligtelser, som man havde forventet, at konferencen i København ville medføre. Udvalget har vedtaget en udtalelse herom ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ EUT C 128 af 18.5.2010, s. 116

2.6 Ifølge Kommissionen og prognoserne menes EU at være på rette vej til at nå emissionsreduktionsmålene i Kyoto-protokollen om bekæmpelse af klimaændringer. EU og medlemsstaterne, eller de fleste af dem, menes at være godt på vej til at overholde deres reduktionsforpligtelser. Der lægges sågar op til en overskridelse af målet takket være ensidige bestræbelser fra visse medlemsstater, som er ved at undersøge yderligere tiltag.

2.7 I rapporten gives en oversigt over de forskellige områder, hvor den fælles miljøpolitik finder anvendelse, men kommissionsdokumentet er kun en sammenfatning; den fuldstændige beretning er et tykt bind på over 200 sider, som er vedføjet kommissionsdokumentet som bilag.

2.8 I juni 2008 lå EU-15's drivhusgasemissioner, på basis af de fuldstændige tal for 2006, 2,7 % under referenceårets (1990) niveauer, med en økonomisk vækst på ca. 40 % i samme tidsrum. De eksisterende politikker og tiltag skulle muliggøre en samlet reduktion på 3,6 % i 2010 i forhold til referenceåret, dvs. midtvejs i perioden 2008-2012, hvor vores reduktionsforpligtelse er på 8 %. En yderligere reduktion på 3 %, som vil bringe den samlede reduktion op på 6,6 %, ventes opnået ved køb af kreditter fra emissionsreduktionsprojekter i tredjelande i henhold til Kyotomekanismerne. Desuden ventes en yderligere reduktion på 1,4 % fra kulstofdræn.

2.9 Alt dette skulle gøre det muligt at nå Kyotomålet eller sågar overgå det, da medlemsstaterne endnu ikke i deres prognoser har medtaget lofterne for tildeling af emissionskvoter for 2008-2012 for handel med EU-emissionskvoter, som forventes at medføre en yderligere reduktion på 3,3 % i emissionerne i forhold til referenceårets niveauer.

3. Bemærkninger

3.1 Kommissionens prognoser i beretningen for 2008 bygger på ret gamle, fuldstændige data og på ufuldstændige data fra 2006 og frem. Det var imidlertid de eneste data, der forelå i 2008, og Kommissionen har taget højde for samtlige relevante resultater, der var indsamlet indtil offentliggørelsen. Trods det skuffende resultat af klimakonferencen i København mener udvalget, at EU bør opfylde det mål for emissionsreduktion, som det har opstillet for sig selv for 2012, og bør arbejde hen imod de yderligere reduktioner, som det har vedtaget for 2020.

3.2 En række af de direktiver, som er vedtaget i de seneste år, kræver en opmærksom opfølgning for at kunne sikre, at de omsættes korrekt og at den nationale lovgivning, der rent faktisk indføres, er effektiv, især med hensyn til kontrollen med dens gennemførelse. Nogle medlemslande har ikke formået at nå de mål, som de fik tildelt. I beretningen fremdrages de problemer og hindringer, der stadig består, men der peges også på de fremskridt, som har kunnet konstateres. Beretningen er fuldstændig, detaljeret og bebuder nye indikatorer for varers og aktiviteterets samlede økologiske fodaftryk; det må håbes, at den vil blive udsendt til

brede kredse, og at fremtidige beretninger vil nå frem til brede befolkningsgrupper og tilskynde til adfærdsændringer inden for produktion, distribution og forbrug.

3.3 Udvalget er ikke helt overbevist om det rigtige i den påstand, at krisen i sig selv giver en lejlighed til at omlægge produktions- og forbrugsmønstre til mere bæredygtige løsninger. Stadig flere familier har oplevet, at deres købekraft er faldet kraftigt på grund af arbejdsløshed og lukninger af virksomheder, hvoraf nogle har flyttet produktionen til tredjelande. Beskæftigelse og boliger, især for unge, er fortsat prioriterede problemfelter på kort sigt, som der bør findes positive løsninger på.

3.4 Usikre, tidsbegrænsede og deltidsjob griber om sig, hvilket afføder en ustabilitet, der næppe er tilbøjelig til at medføre ændringer i husholdningernes forbrugsmønstre og hos virksomhederne. Sidstnævnte søger undertiden at eksportere deres mest forurenende produkter til lande uden for EU i stedet for at investere i andre produktionsmodeller, hvilket er særligt svært, fordi lånemulighederne er få, især for SMV'er.

3.5 Rapporten strejfer kun krisens konsekvenser, som stadig er milevidt fra en miljøvenlig løsning. Krisen har også ramt hårdt i lande uden for EU-27, især udviklingslande. Man kan vanskeligt forestille sig, at der umiddelbart gøres en effektiv indsats over for disse lande på et tidspunkt, hvor den offentlige udviklingsbistand og forskellige former for støtte er stærkt faldende. En hurtig, konsekvent adfærdsændring er nødvendig for at hjælpe disse lande, som hverken har midler eller teknologier til at bekæmpe klimaændringer.

3.6 En stille tilbagevenden til »business as usual« med samme økonomiske organisering vil ikke indebære fremskridt hen imod et sikrere og bedre miljø, men signaler fra finansmarkederne og erhvervslivet er stadig langt fra opmuntrende; der er behov for en fast politisk vilje og en stærkere mobilisering af de europæiske borgere samt en objektiv og ikke unødigt »alarmerende« information fra mediernes side.

3.7 I de lande, der er under industrialisering (Kina, Brasilien, Indien m.fl.), er de gamle forbrugsmønstre i de industrialiserede lande med markedøkonomi stadig et mål, som der sigtes mod, og regeringerne eller borgerne i disse lande har svært ved at forstå de begrænsninger, som man vil pålægge dem med hensyn til forurening og ændringer i levevis og forbrug. De opfatter forpligtelserne til at bekæmpe klimaændringer som en slags historisk uretfærdighed over for dem, på et tidspunkt hvor de prøver at bringe deres befolkning ud af fattigdom og fremme undervisning og sundhed gennem en industrialisering, der bygger på underleverandørvirksomhed for tværnationale foretagender.

3.7.1 De anmoder om støtte og teknologioverførsel, hvilket bør overvejes særdeles alvorligt, hvis det skal lykkes at fortsætte i den retning, som klimaaftalerne har åbnet op for.

3.8 Spørgsmålet om at transportere varer fra den ene ende af verden til den anden i opsplittede produktionsforløb og hen til forbrugssteder, der ligger fjernt fra hinanden, bør gøres til genstand for nærmere overvejelser og passende tiltag. Reinternalisering af de faktiske udgifter for miljøet og klimaet vejer i dag tungt på forbrugerne i form af omkostninger og forurening. Udvalget støtter derfor bestræbelserne på at revidere MARPOL-konventionen og begrænse forureningen fra skibe; men man bør også indføre globale reguleringer på de finansielle markeder og med sigte på en bedre transportlogistik samt for at fremme bæredygtig produktion.

3.9 Udvalget er enig med Kommissionen i, at regeringerne bør benytte deres økonomiske genopretningsplaner til at forbedre energieffektiviteten ved at sigte mod at udvikle miljøinfrastrukturer og fremme øko-innovation.

3.10 En stærk miljøpolitik kan være med til at igangsætte et »grønnere« opsving med et mindre kulstofaftryk og en omlægning af virksomhedernes og husholdningernes forbrug.

3.11 Det hurtige tab af biodiversitet verden over (hvor mange dyrearter og plantesorter forsvinder, hvoraf nogle, såsom fugle og bier, som er vigtige for landbruget, rammes særligt hårdt) bør føre til, at der iværksættes politikker, som kan bremse arters og sorters uddøen; dette gælder især:

- skovforvaltning og ophør med renhugning af primære skove og regnskove;

- de metoder, der anvendes i landbruget (det er fastslået, at de nuværende plantebeskyttelsesmidler påvirker biers sundhed og fugles næring).

3.12 Udvalget anser det for positivt, at der udformes nye indikatorer, som tager hensyn til biodiversiteten og klimaet således som Eurostat har indført det for prioriterede områder under det sytte miljøhandlingsprogram.

3.13 CO₂ er ikke den eneste drivhusgas, og man bør være meget opmærksom på NO_x (kvælstofoxider) og på alt, hvad der kan påvirke ozonlaget og opvarme atmosfæren.

3.14 Udvalget finder det vigtigt at bevidstgøre og aktivt involvere borgerne; de bør udvise god praksis med hensyn til forbrug af produkter samt begrænsning og selektiv indsamling af husholdningsaffald; det er også nødvendigt at bevidstgøre virksomhederne og udvirke, at bekæmpelse af klimaændringer indgår i deres forpligtelser til socialt ansvar.

3.15 De fleste af de programmer og lovgivningstiltag, der omtales i rapporten, har været genstand for EØSU-udtalelser på tidligere tidspunkter⁽²⁾, og EØSU har nedsat et permanent observationscenter for bæredygtig udvikling for at yde et mere effektivt bidrag til strategierne til bekæmpelse af klimaændringer, til opfølgning på EU's politikker og lovgivning og til kontrol med deres effektivitet.

Bruxelles, den 17. februar 2010

Mario SEPI

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

(²) EØSU's udtalelser: EUT C 128 af 18.5.2010, s. 122; EUT C 318 af 23.12.2009, s. 97; EUT C 317 af 23.12.2009, s. 75; EUT C 318 af 23.12.2009, s. 92; EUT C 306 af 16.12.2009, s. 42; EUT C 277 af 17.11.2009, s. 67; EUT C 277 af 17.11.2009, s. 62; EUT C 318 af 23.12.2009, s. 88; EUT C 218 af 11.9.2009, s. 55; EUT C 218 af 11.9.2009, s. 50; EUT C 218 af 11.9.2009, s. 46; EUT C 175 af 28.7.2009, s. 34; EUT C 218 af 11.9.2009, s. 59; EUT C 306 af 16.12.2009, s. 39; EUT C 204 af 9.8.2008, s. 66.